

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

JL 11a§: Uudelleenkäytön valmistelun edistäminen

On hyvä, että uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat yritykset voivat saada tähän tarkoitukseen soveltuvaan jätettä vain siinä tapauksessa, että kunta, tuottaja tai muu taho ei itse järjestä uudelleenkäytön valmistelua. Vastuutaholla on oltava ensisijainen oikeus uudelleenkäytön valmisteluun.

Pidämme tärkeänä, että jätteen luovuttaja voi periä uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä kustannustehokkaasta keräyksestä aiheutuneet kustannukset. Tämä on edellytys tuottajien ja uudelleenkäytön valmistelua harjoittavien yritysten tasavertaiselle yhteistoiminnalle. Lisäksi ehto turvaa sitä, että tuottajien keräämää jätettä ei hankita ilman tarkoitusta hoitaa kaikki jäte asianmukaisesti.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

JL 46§: Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

Kannatamme voimakkaasti luonnoksen esitystä siitä, että tuottajavastuu laajennetaan koskemaan ulkomaisia etäkauppaa harjoittavia yrityksiä. Samalla tulee varmistaa, että lainsäädännön noudattamista valvovalle viranomaiselle taataan riittävät resurssit huolehtia esityksen toimeenpanon valvonnasta. Ulkomaisen etäkaupan saaminen mukaan tuottajavastuujärjestelmiin on edellytys yritysten tasapuoliselle kohtelulle ja se tukee suoraan vastuunsa hoitaneiden ja Suomeen sijoittautuneiden yritysten toimintaedellytyksiä. Lisäksi se parantaa tuottajien vastuulla olevien materiaalien tilastojen tarkkuutta ja lisää kierrätetyn jätteen määrää.

JL 48§: Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Pidämme erittäin tärkeänä, että etäkaupan verkkoalustat, jotka käytännössä kokoavat yksittäiset etäkauppaa harjoittavat yritykset yhteen, säädetään jätelaissa tuottajavastuuseen seuraavasti:

- Verkkoalustapalveluja (sähköiset myyntialustat, joissa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita) tarjoaville yrityksille annetaan velvollisuus valvoa, että alustaa käyttävät yritykset vastaavat tuottaja-vastuovelvoitteistaan Suomessa.
- Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada täyttämään tuottajavastuovelvollisuuttaan, on sen verkkoalustan, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava tuottajavastuovelvollisuudesta tämän puolesta.

Viranomaisen on hankalaa valvoa lukuisten ulkomailla sijaitsevien ja etäkauppaa suomalaisille kuluttajille harjoittavien yritysten rekisteröitymistä tuottajayhteisöihin. Jos lakiesitys hyväksyttäisiin nykyisessä muodossaan verkkoalustat, kuten Alibaba, Wish ja Amazon, eivät olisi jatkossakaan vastuussa siitä, että niiden kautta etämyyntiä suomalaisille kuluttajille harjoittavat yritykset hoitavat tuottajavastuuelvoitteensa. Kuitenkin globaalisti toimivat verkkoalustat ovat suuria yrityksiä, joilla on mahdollisuus varmistaa, että niiden alustoilla toimivat yritykset noudattavat ympäristölainsäädäntöä, joka tavaran kohdemaassa on voimassa. Verkkoalustojen toissijainen vastuu helpottaisi myös valvovan viranomaisen työtä, kun verkkoalustat huolehtisivat itse, että niiden kautta etäkauppaa käyvät yritykset hoitavat kohdemaan tuottajavastuuelvoitteet.

Edellisen lisäksi haluamme korostaa, että pakkausten tuottajavastuun nykyisen liikevaihtorajan (1 M€) poistaminen on keskeisen tärkeää yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta. Asia on siirretty säädettyväksi SUP-direktiivin implementoinnin yhteydessä ja se tulee siinä yhteydessä toteuttaa. Sitä edellyttää myös EU:n jätedirektiivi.

JL 49a-d§: Kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen kiinteistöittäisessä keräyksessä

Kiitämme luonnoksessa esitettyä mallia pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana siten, että:

- Tuottajat vastaavat 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksista.

- Tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

Kunnat ja pakkaustuottajat ovat hyvässä yhteisymmärryksessä jo aloittaneet sopimusneuvottelut. Ehdotuksessa on kuitenkin yksi kohta, joka tulee muuttaa. Ehdotuksen mukaan viranomaisen voisi käyttää tuottajaa kohtaan jätelain 128 §:n mukaista laiminlyönnin oikaisemista ja siihen 129 §:n mukaisesti kytkettyä uhkasakkoa, jos tuottajayhteisön ja kuntien välille ei synny sopimusta 30.6.2021 mennessä (49a§, pykäläkohtaiset perustelut). Laki on muotoiltava niin, että kuntien ja tuottajayhteisöjen oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa myös ensimmäisten sopimusneuvotteluiden osalta. Jos viranomaisen on mahdollista pakottaa sopimuksen syntyä sanktioilla, niiden tulee kohdistua molempiin osapuoliin. Tämä ei ole hyväksyttävää.

Kiitämme 49§ pykälässä esitettyä tuottajien 80 %:n kustannusvastuuta, joka luo hyvät edellytykset tuottajien ja kuntien yhteistyölle voimakkaasti muuttuvassa tilanteessa. Se myös hieman keventää tuottaja-vastuullisten yritysten kustannustaakkaa, joka kasvaa merkittävästi lakimuutosten myötä.

JL 51§: Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

Emme näe kohtuullisena, että tuottajien on tiedotettava liiketoimintaa harjoittavista yrityksistä ja yhteisöistä, jotka hoitavat uudelleenkäyttöä ja uudelleenkäytön valmistelua. Tuottajan tehtävänä ja vastuulla ei voi olla selvittää ja suositella alalla toimivia yrityksiä jätteen tuottajille. Jos tuottaja tiedottaa ja siten käytännössä suosittelee yksittäisten yritysten palveluita käytettäväksi, tuottajan tulisi olla varma siitä, että yritykset toimivat kaikin puolin lainmukaisesti. Tällaisen varmistamiseen tuottajilla ei ole mahdollisuutta.

62 §: Tuottajayhteisöön liittyminen

Kannatamme tuottajavastuullisille yrityksille asettavaa velvoitetta liittyä tuottajayhteisöön. Tuottajavastuun hoitaminen yksin on käytännössä mahdotonta. Lisäksi tämä vähentää velvoitteensa hoitamatta jättävien yritysten määrää ja keventää valvojan viranomaisen työtaakkaa.

Samoin kannatamme muutosta, jonka mukaan pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit. Muutos tehostaa tuottajavastuun toteutusta ja yksinkertaistaa sen hallinnointia. Mahdollinen siirtymäajan aiheuttama epäjatkuvuus tuottajayhteisöjen operatiivisessa toiminnassa on ratkaistavissa hyvällä suunnittelulla.

JL 65§: Tuottajien ja tuottajayhteisöjen yhteistyö

Kannatamme sitä, että tuottajayhteisöjen on tarpeellisin yhteistoimin taattava tuottajille mahdollisuus hoitaa eri tuotteita koskevat velvoitteensa yhden toimijan kautta. Mahdollisuus hoitaa tuottajavastuu yhden toimijan kautta helpottaa huomattavasti erityisesti ulkomaisten toimijoiden mahdollisuutta hoitaa tuottajavastuunsa.

JL 66a §: Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

Lain selkeyden lisäämiseksi ja väärinymmärrysten välttämiseksi esitämme pykälän toiseen momenttiin seuraavaa tekstimuutosta:

- Luonnos hallituksen esitykseksi: ”Toiseen valtioon sijoittautunut etämyyjä voi nimetä Suomeen si-joiittautuneen valtuutetun edustajan vastaamaan velvoitteistaan Suomessa tai liittyä suoraan hyväk-sytyyn tuottajayhteisöön.”
- Esityksemme muokkaukseksi: ”Toiseen valtioon sijoittautuneen etämyyjän on nimettävä Suomeen sijoittautunut valtuutettu edustaja vastaamaan velvoitteistaan Suomessa tai liityttävä suoraan hy-väksytyyn tuottajayhteisöön.”

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

JL 117§: Tullin tehtävät

Tullin mahdollisuuksia ja velvollisuutta luovuttaa tietoa ja tilastoja mm. viranomaisten käyttöön tuottaja-vastuun valvonnan tehostamiseksi tulisi lisätä.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

VnA jätteistä

Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteet

On erittäin hyvä, että Suomi ei kiristä jo muutenkin erittäin tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskun-tajätteen kierrätystavoitteita kansallisesti. Tavoitteiden saavuttaminen harvaan asutussa Suomessa on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa.

Kierrätystavoitteiden ja jätelainsäädännön jatkokehitykseen liittyen haluamme kiinnittää huomiota sii-hen, että sitovia, materiaali- ja vastuutahokohtaisia tavoitteita on asetettu vain

tuottajavastuullisille ta-hoille. Esimerkiksi biojätettä koskeva kierrätystavoite puuttuu kokonaan. Jatkossa kierrätystavoitteet tulisi esittää nykyistä selkeämmin vastuutahoittain ja materiaaleittain.

Yhdyskuntajätteen erilliskeräys

Olemme valmiita tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoiterajoista asuinkiinteistöillä, kun samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja ao. kohdassa kommentoimamme tuottajien mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden keräys asuinkiinteistöiltä itse, ellei sopimusta tuottajien ja kuntien välillä synny.

Yrityksille haastavan tilanteen johdosta haluamme kuitenkin nostaa harkittavaksi sen, että valtakunnal-linen viiden huoneiston velvoiteraja pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä tulisi koskemaan ensivaiheessa vain yli 10 000 asukkaan taajamia. Lausunnolla olevassa luonnoksessa esitetyt velvoite-rajat tuovat pakkaustuottajille merkittävästi lisäkustannuksia, joita voitaisiin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa porrastaa voimakkaammin rajaamalla asuinkiinteistökeräyksen. Jätelakia valmistelleessa ympäristöministeriön asettamassa työryhmässä vaiheittainen eteneminen sai vahvaa kannatusta. Vai-heittäisyyttä voitaisiin perustella myös sillä, että pakkausjätteiden kierrätystavoitteet ovat saavutettu hyvin ja esimerkiksi muovipakkausjätteiden kierrätysaste on lisääntynyt viime vuosina vapaaehtoisuuden avulla merkittävästi.

Luonnoksen tekstissä jää epäselväksi, tuleeko myös yrityksistä erilliskerätty pakkausjäte toimittaa kor-vauksetta tuottajien järjestämään jätehuoltoon. Yrityspakkausten kierrätys toimii nykyisellään hyvin, joten sitä ei tulisi muuttaa. Tuottajien vastuun tulee alkaa terminaalista ja jätettä tuottavilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus tuoda oikein lajiteltu pakkausjäte maksutta tuottajien terminaaliin tai myydä se suoraan tuottajayhteisön kanssa sopimuksen tehneelle kierrätysyritykselle. Kierrätysyritys toimittaa tiedot kierrätetyn jätteen laadusta ja määrästä tuottajayhteisölle pakkaustilaston laatimista varten.

Kirjanpito

Tuottajayhteisöt eivät välttämättä pysty raportoimaan esikäsittely- ja kierrätyslaitoksiin kierrätettäväksi vietävän jätteen osalta käsittelyssä poistettuja jätteitä punnituksiin perustuen. Näihin laitoksiin tulee usein jätteitä monilta tahoilta ja jätteiden koostumus voi myös poiketa toisista. Tämä voi koskea sekä kotimaisiin että ulkomaisiin laitoksiin kierrätettäväksi vietävää jätettä. Raportointiohjeissa tulee mahdol-listaa käsittelyssä poistettujen jätemäärien laskenta toimitetun jätteen koostumuksen ja sitä käsittele-vän laitoksen erottelukapasiteetin perusteella.

VnA pakkauksista ja pakkausjätteistä

Pakkausjätteen kierrätystavoitteet

Tuemme vahvasti luonnoksessa esitettyä linjausta, jonka mukaan pakkausjätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti (pl. alumiini). Tämä on erityisen tärkeää nyt, kun kierrätysasteen laskentatapa muuttuu, eikä kukaan tarkasti tiedä, kuinka se vaikuttaa tavoitteiden saavutettavuuteen. Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon, että harvaan asutussa Suomessa jo direktiivien mukaisten erittäin korkeiden kierrätystavoitteiden saavuttaminen on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa. Tavoitteiden kansallinen kiristäminen heikentäisi tuottajavastuunsa hoitavien yritysten kilpailukykyä enemmän kuin on direktiivien puolesta välttämätöntä verrattuna vastuunsa hoitamatta jättäviin yrityksiin. Pidämme hyvänä, että pakkausjätteelle asetettuja kierrätystavoitteita selkeytetään poistamalla erilliset pantittomia ja pantillisia pakkauksia koskevat tavoitteet.

Asetusluonnoksessa esitetään, että, materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet muutettaisiin tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi. On erittäin tärkeää, että samalla varmistetaan, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteen osalta. Mikäli materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet ja siten vastuunsa hoitaneet yritykset kustannusvastuuseen myös niiden yritysten kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta ja joita valvovat viranomaiset eivät saa mukaan järjestelmään. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin.

Kierrätystavoitteen saavuttamista tulee arvioida jätelakia valmistelleen työryhmän mietinnön mukaisesti seuraavasti:

- Tavoitteet koskevat yhteisesti kaikkia tiettyä pakkausmateriaalia markkinoille saattavia tuottajia ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä.
- Juomapakkausten palautusjärjestelmät vastaavat juomapakkausasetuksessa säädettyjen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.
- Pantittomien pakkausten tuottajat huolehtivat pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta muilta osin.
- Tuottajayhteisön saavuttama kierrätysaste lasketaan jakamalla tuottajan tietynä kalenterivuonna Suomessa kierrättämän pakkausjätteen paino niiden pakkausten painolla, jotka tuottaja on saattanut markkinoille Suomessa kyseisenä kalenterivuonna.

Pakkausjätteen erilliskeräysvelvollisuudet

Kannatamme esitettyä muutosta, jonka mukaan tuottajien vastuulla olevien kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikojen minimimäärää alennetaan kuitu-, lasi- ja metallipakkausten osalta 1 850:stä 1 000 pisteeseen. Muutos on toiminnan tehokkuuden kannalta välttämätön, koska kiinteistöistä erilliskeräystä lisätään huomattavasti jäteasetukseen tulevalle erilliskeräysvelvoitteella. Kun kiinteistöisen keräyksen kattavuus laajenee huomattavasti, alueellisten vastaanottoaikojen tarve vähenee.

Pakkaustuottajien vastuu yrityspakkausista alkaa vastaanottoaikoista, joiden vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 30:stä 60:een. Ympäristöministeriön LCA Consulting Oy:ltä tilaaman

selvityksen mukaan vastaanottoaikkojen vähimmäismäärän nostamisella on vain vähäinen vaikutus jätettä tuotta-ville yrityksille. Tästä huolimatta vähimmäismäärän nostaminen on hyväksyttävää, kun tuottajien vas-tuuta ei luonnoksen mukaisesti uloteta yrityspakkausten kiinteistöittäiseen keräykseen. Yrityspakkaus-ten erilliskeräys ja kierrätys toimivat nykyisellään erittäin hyvin, eikä toimivaa järjestelmää tule sotkea.

Seurantatietojen ilmoittaminen ja raportointi komissiolle

Asetuksen 17 §:ssä seurantatietojen raportointiajankohtaa aikaistettaisiin pakkausten osalta 3 kuukau-della (30.9. => 30.6.). Tämä johtaisi keskeneräisten tietojen toimittamiseen, joten raportoinnin määräai-kaa ei tulisi muuttaa. Kaikilta tuottajavastuullisilta yrityksiltä ei saada pakkauspäärätietoja kuudessa kuukaudessa ja viranomaisille toimitettua raporttia jouduttaisiin täydentämään raportointiajankohdan jälkeen. Ongelma pahenisi edelleen, kun raportoivien yritysten määrä kasvaa 1 M€ liikevaihtorajan poistuessa.

Mikäli raportointia edellytetään 30.6. mennessä, esitämme, että kyseisen ajankohdan määrätietoja käy-tetään kantalukuna tuottajayhteisöjen kierrätysastetta laskettaessa sekaannusten välttämiseksi.

VnA pakkausjätteistä, liite 2

Pakkausten ominaisuuksia koskevia perusvaatimuksia määritettäessä on tärkeää ottaa huomioon pak-kauksen ja tuotteen muodostama kokonaisuus. Pelkän pakkauksen aiheuttamien ympäristövaikutusten minimointi johtaa yleensä ympäristön kannalta huonompaan lopputulokseen kuin tuotteen ja pakkauk-sen yhteenlaskettujen vaikutusten minimointi.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Tanskanen Juha-Heikki
Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy